

אגרות הר"ף במדבר - שבועות

ה' אגרות מרכיני האדמו"ר רבי יאשיהו יוסף פינטו שליט"א ראב"ד מרוקו שנשלחו לפני עשר שנים לתלמידי האדמו"ר בכל העולם ובהם עצה לחיים, מעשי קדמונים, הדרכות ומנהגים, עצות מוסרים וניצוצי אורים, אור מישרים, ממעין תורה נובעים, ליישר הלבבות ולטהר המעשים. וכן הלכות מכתבי הרב לחג השבועות + ערב חג מתן תורה תשפ"א

שָׁרְשִׁים

ער"ח סיון

עליה וחשקה בשר היהודי. אך הוא, שמו נפשו מכל משמר, והרחיק עצמו מן הכעור ומן הדומה לו.

עברו הימים ולשני השרים, באותו יום ובאותה שעה, נולדו בנים והשמועה יצאה

בכל העיר ששני הבנים של שני השרים, דומים להפליא והם כשני תאומים.

המלך, כששמע הדבר ושמע הספור של אשת השר, אשר אינו יהודי,

אשר חשקה בשר היהודי, וכל מחשבתה היתה לרע וגם לבסוף ילדה בן כבנו,

הזדעזע. הלך המלך ולקח את שני הבנים מהוריהם וגדלם בארמון ולא נתן להוריהם לראות את בניהם.

אכלו אותו אכל, היהודי ושאינו יהודי, שתו אותו משקה, למדו אותו למוד, וההורים לא ידעו מי בנם.

אך המלך עשה סימן, אשר רק הוא ידע, מי בן היהודי ומי בן הגוי

ברבות הימים, כשהנערים גדלו, קרא המלך לשני השרים ואמר להם, כל אחד יבחר את בנו.

השר הגוי אמר למלך: אני אכנס ואבחר מי שיהיה כבן לי בני או לא בני. השר היהודי התנגד ואמר: אני רוצה את בני. אמר

ערב ראש חדש סיון, הוא מהזמנים המיוחדים והקדושים בעם ישראל, זמן של תשובה, זמן של חשבון נפש וכן, זמן להתפלל על זרע של קיימא ולהתפלל על חנוך הבנים.

וידוע, תפלת השל"ה הקדוש, אשר סגלה גדולה לאומרה ביום זה. צדיקים גדולים נתנו משקל ליום זה, כמשקל יום הכפורים וצמו והתענו והלקו את עצמם והרבו בצדקה.

הנה זמן זה, זמן אחדות עם ישראל וידוע, דשבת הקרובה עלינו, היתה נקראת במקומות רבים, שבת דרך ארץ, ומדוע בחרו שם זה, משום שאמרו "דרך ארץ קדמה לתורה" ולפני התורה הקדושה ירבה בדרך ארץ.

וידוע, מעשה המובא בספרים הקדושים, אשר ממנו נלמד, כמה החבור לשורש עם ישראל חשוב הוא.

מובא, על מלך גדול אשר היו לו, שני שרים חשובים, אחד יהודי ואחד אינו יהודי. המלך אהב את שניהם, אהבה מרבה והם היו החשובים והראשונים במלכות, עברו ימים ואשת השר, שאינו יהודי, גבר יצרה

לחור"ה ולפני התורה הקדושה ירבה בדרך ארץ.

וידוע, מעשה המובא בספרים הקדושים, אשר ממנו נלמד, כמה החבור לשורש עם ישראל חשוב הוא.

מובא, על מלך גדול אשר היו לו, שני שרים חשובים, אחד יהודי ואחד אינו יהודי. המלך אהב את שניהם, אהבה מרבה והם היו החשובים והראשונים במלכות, עברו ימים ואשת השר, שאינו יהודי, גבר יצרה

המלך, זה זמן לבחון את חכמתך. לקח השר היהודי קערה מלאה בענבים, אשר חלקם היו תלושים מהאשכול וחלקם לא, הניח השר את הקערה על השלחן וקרא לשני הנערים ודבר עמם ובתוך הדבור, כבדם שיאכלו מן הענבים, אחד לקח מן הענבים התלושים, השני הקפיד רק מהענבים המחברים לאשכול. עמד השר היהודי ואמר: זה שאכל מהענבים המחברים הוא בני, זה שאכל מהענבים התלושים אינו בני. עמד המלך לבחון על ידי הסימן הצפון רק לו, האם אמת בדברי השר היהודי, והנה בחן ומצא, כדבריו, שזה בנו.

עמד המלך מתפעל מחכמת השר היהודי ושאלו: איך ידעת דבר זה? ענה לו השר: נשמת היהודי חיבת להיות מחברת לשרש ולכן, גם הנער, לא יכול היה לאכל, דבר שלא מחבר לשרשו ומשם, למדתי וידעתי שהוא בני.

יהודי חיב להיות מחבר לשרש וניקת היהדות, היא התורה הקדושה. ולכן בימים קדושים אלו, ערב מתן תורה, צריך כל בן ישראל, לחזק את אחיזתו וניקתו מן השרש, מן התורה הקדושה. הקב"ה, בעז"ה, יזכנו לקבל התורה הקדושה כקבלתה בסיני. כאיש אחד בלב אחד ונעשה ונשמע אמרו באחד.

הבוחר בעמו ישראל באהבה!

משפּע עליהם.

מהו אם כן הסוד לקצר הדרך ולהתקרב במהרה, למלכו של עולם? היו לנו ימים רבים, מליל ראשון של תפלת העמר, לישר ולתקן את מעשינו. הקב"ה צונו: "וספרתם לכם ממחרת השבת מיום הביאתכם את עמר התנופה" להכין ולהניף את נפשנו לפני בוראנו

איך נעמד ונהיה מוכנים? על ידי מה שנאמר בעת מתן תורה: "ויחן ישראל כנגד ההר" ודרשו חכמינו כאיש אחד, בלב אחד - הנעם אלימלך (הנעם אלימלך, מקדושי עם ישראל היה, ומר"ד זקני רבי מאיר אבוחצירא זצ"ל, היה אומר, בכל בית חיב שיהיה הספר הקדוש נעם אלימלך, אפלו שלא לומד בו, סגלה הוא לשמירה, מכל דבר רע) שאומר בספרו הקדוש: בכל רגע פנוי, ידמה אדם בנפשו שעומדים לכפר בעגוני אמונה בה', ובשביל אהבתו לה' הוא מוסר את נפשו ונשורף בכבשן האש. בכל פעם, שמדמין מחשבה זאת בנפשו, מדומם האדם את נפשו ומתקרב קרבה עצומה להקב"ה.

אך כשנתבונן, בדברי הגמרא במסכת ברכות, נמצא מעלה גבוהה מזו, אצל רבי עקיבא; כשהוציאוהו להורג היו מסרקים את בשרו במסרקות של ברזל. תלמידיו

א' סיון

ראש חדש סיון, הוא מהחדשים הקדושים והמיוחדים לעם ישראל. חדש, אשר בו, זכינו לקבל את התורה וחדש אשר בו אמר הקב"ה לבני ישראל "ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש" ופסוק מיוחד זה, הוא אחד מהחתומים החשובים ביותר, בקשר בינינו לבין רבון העולמים.

יושבים אנו וחושבים, איזה קבלה, לקבל על עצמנו, להתחזק ביום זה. בכל יום אנו מקבלים לתקן את נפשנו במדה מסיימת, ובקצרה כותבים זה כחותם על לבנו ומעלים זה, לכל אהובי נפשנו. והנה, הלילה בעת תקון ליל ששי חושבים אנו, עמק בנפשנו, מה נתחזק ונקבל על עצמנו ערב שבת קודש, ראש חדש סיון ערב מתן תורה. יודעים אנו מעוט ערכנו, אשר אין לנו במה להרים ראשנו ולבנו, לפני מתן תורתנו.

ידוע, אשר מובא בספרים הקדושים וכפי שכתב בספר "שני לוחות הברית" שבכל שנה בחג שבועות, זהו יום הדין לקבלת התורה, מתן תורה חוזר על עצמו והקב"ה ופמליה דילה יורדים ועשרת הדברות ובראשם אני ה' אלקיך, חוזרים כבראשונה. אך רק זכי הנפש זוכים ומקבלים את ההארה וטל של חיות

לחיות על קדוש ה'. ומאותו יום, הלמוד זכות על עם ישראל, על אהבת ה' האמתית הטמונה בנפשם, מול עינינו בכל יום הדמעות והמלים: "אני מוכן למות על קדוש ה', קשה לי לחיות על קדוש ה'"

אנו נעבד על עצמנו, במחשבה יום יומית, לחיות את חיינו, בקדוש ה' ונכין את נפשנו במחשבה אמיצה, למסור את נפשנו על אהבת ה', בין ביסורים, בין לטל את גופנו לכבשן האש - ובמחשבה של מסירות נפש של אלפי יהודים ביום אחד, זה לפיד אש לפני ה', להאיר את חיינו ולמתק מעל כלל עם ישראל דברים קשים המתרגשים ובאים לעולם חלילה..

זה זמן ארוך שהקב"ה פרט את היסורים על הכלל ועל הפרט, וכדברי יעקב אבינו "ורוח תתן בין עדר לעדר", בקש יעקב מהקב"ה, אל תתן צרה אחת על עם ישראל, אלא, "ורוח תתן בין עדר לעדר", מרחק תתן בין בעיה לבעיה - כך בשנתים האחרונות, "עת צרה היא ליעקב" וישועתה היא, ברוח בין עדר לעדר, וכשנבין בימים הקרובים ממה הושיענו הקב"ה נגיל ונשמח בישועתו.

המאיר לארץ ולדריים, הוא יאיר עלינו באור חדש על ציון תאיר, ונזכה כלנו לגאולה ולישועה - שבת היא מלזעק וישועה ונחמה קרובה לבוא.

בבקשה, מכל שומעי לקחנו, בערב שבת קודש, כל אחד מאתנו ישתדל להדליק נר ולכונן בדעתו שמן למאור לעלוי נשמת רבי מאיר בעל הנס, וישתדלו לקרא את מזמור התהלים בפרק קי"א: "הללויה אודה ה' בכל לבב בסוד ישרים ועדה". שבת שלום. זכרני ה' ופקדני בישועתך.

הזדעזעו ואמרו לו: רבנו, כך נראה את סופך? אמר להם: כל חיי חפיתי לרגע זה של מסירות נפש למען כבוד ה' יתברך. הנה, ההבדל בין דרך הנעם אלימלך לדרך רבי עקיבא: הנעם אלימלך, מלמד אותנו לחשב, לקפץ לאש ולהשרף על יחודו של עולם; רבי עקיבא, למודו כל החיים, לחשב ולדמין שמענים אותנו ומנתקים את עורנו מבשרינו, כל זה במצוות אהבת בוראנו.

אם כך, בערב שבת קודש, כשרוצים לקצר הדרך בהתקרבות לה', מסירות נפש היא הדרך הקצרה ביותר, לאבינו שבשמים והמסירות נפש היא, במחשבה. או, כלמוד הנעם אלימלך בקפיצה לכבשן האש ובמסירות נפש מהירה למען אהבת ה', או בדרך רבי עקיבא, במחשבה של ענוי הגוף, למען אהבת ה'.

עם ישראל קדושים, אין אנו יודעים מעלה של אף אדם; מי צדיק אמת, מי יותר ומי פחות? אפלו פושעי עם ישראל מלאים במצוות, כרמון וכבר המשנה אמרה "כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא".

ובכל חיינו יהיה חרות בלבנו. מעשה שהיה כאשר לפני שנים רבות, בא אצלנו יהודי, אשר התרחק מאוד מהקב"ה ופשע וחסא ועבר על רב תרי"ג מצוות, בין אדם למקום, ובין אדם לחברו. ישבנו עמו, זמן ארוך ודברנו עמו, שיחדל ממעשיו הרעים, ואחרי שיחה ארכה ומלים היוצאות מן הלב, אמר: יתנו לי כמה ימים לחשב, אמרנו לו: בעוד כמה ימים נבוא לביתך. עברו הימים נסענו לביתו, ישבנו עמו, היה שבור ובוכה בכי גדול, אמר לנו, אני מוכן למסור את נפשי כעת, על קדוש ה', אני רוצה למות על קדוש ה' אך קשה לי

האמין בה' ויחשבה לו צדקה!

ונשמעו! הקדימו את הנעשה, לפני נשמע, וזוהי מעלה גדולה ביותר, של אמונה מחלטת בהקב"ה. והנה, ביום זה, צריך לחזק ביותר, את

ג סיון

אחד מהרגעים, הגבוהים והגדולים, שעם ישראל, הגיע אליו היה בשעה, שאמרו "נעשה

מעלת האמונה והבטחון בקדוש ברוך הוא.

ימים אלו, אינם ימים פשוטים; ימים שהפרנסה בדחק וכל צעד וכל שעל, צריך אמונה חזקה בהקב"ה. רבים מאחינו בני ישראל מחיבים בחובות ממון כבדים מאוד, ודחק השעה ודחק הפרנסה קשים ביותר. אך כאשר נתבונן על עם ישראל במדבר, לא נדאג יותר לפרנסה. בכל יום, הקב"ה, נתן דבר יום ביומו, והיסוד והשרש, של היהודי לא לצור את צרת מחר. "השליך על ה' יהבך והוא יפרנסך והוא יכלכלך".

ובכל עת ובכל זמן משתדלים אנו לחזור על המעשה אשר צריכים להרבות לספרו בימים אלה. מעשה בתלמיד שהלך אצל רבו ואמר לו: רבי למדני מדת האמונה והבטחון בהקב"ה, אמר לו רבו: לך לעיר פלוגית שם גר יהודי שמלאכתו היא בית המזיגה (כמעין חנות יין שהיתה שיכת לפרין ויהודים היו חוקרים ומתפרנסים ממנה) ופעם בשנה היה צריך לשלם את דמי השכירות, מי שלא היה משלם היה הפרין לוקח אותו ואת בני משפחתו לבית האסורים לענויים עד שישלם חובו או עד כלות הנשמה. וכך היה דרכו של הפרין ביום המיעד לתשלום בבקר השכם, היה שלוחו בא ודופק דפיקה חזקה בדלת, בצהרים היה שב ודופק שתי דפיקות ולקראת ערב היה שב, ודופק שלוש דפיקות חזקות, ומרגע זה, נתון האדם לחסדיו של הפרין.

הלך התלמיד וישב בביתו של המוזג היהודי ביום התשלום. כבר נשמעה דפיקה ראשונה היהודי היה שלו ורגוע היה בטוח התלמיד שיש עמו את הכסף, הגיעה שעת המנחה, שתי דפיקות קשות נשמעו בדלת, התלמיד נחרד מעצמתם, שאל את בעל הבית שהיה שרוי בשלוה: האם יש לך את הכסף? ענה לו: עדין אין לי פרוטה לתשלום, שאלו: איך אינך פוחד? ענה ואמר לו: יש לי בטחון עצום בהקב"ה. לקראת ערב הדפיקה השלישית

נשמעה על הדלת, והתלמיד יודע, שאין לבעל הבית פרוטה מן החוב יצא בעל הבית לכוון ביתו של הפרין. שאלו התלמיד: להיכן אתה הולך? והלא אין בידך את הכסף? ענה ואמר לו: בטחון יש לי בהקב"ה.

התחיל להלך פתאום למולו כרכה נעצרה, התלמיד נשאר מאחור ובעל הבית הלך לקראת יושבי הכרכה. אחרי דין ודברים ביניהם, חזר בעל הבית לתלמיד והמשיכו בהליכה. שאלו התלמיד מי הם האנשים בכרכה? ענה לו: סוחרים שבאו לקנות ממני יין, שאלו: האם מכרת להם? הסתדרת עמם? ענה לו בעל הבית: לא! שאלו: מדוע? ענה ואמר לו: בקשתי את הסכום, שאני צריך לשלם כעת לפרין, הם לא נתנו לי ולכן לא רציתי למכר להם מאומה עד שיהיה לי את כל הסכום לתת לפרין. ובעל הבית עדין רגוע שלו, אף כשנראה שכלתה עליו הרעה. המשיכו להלך עוד כחצי שעה, פתאום רואים את אותה כרכה חוזרת ואותם סוחרים, שלמו את הסכום שנקב בעל הבית. זוהי אמונה שלמה בהקב"ה!

היום בדורנו רואים אנשים הולכים נפולי פנים בדאגה ובצער - מה דאגתם? בעוד חצי שנה הם צריכים לשלם חוב. נתחזק באמונה בה' ולא לפל, בדכדוך הנפש. "ישועת ה' כהרף עין!" זוהי אמונה חזקה בהקב"ה,

בפסוק "נעשה ונשמע אמרו כאחד" טמון סוד הכח של האמונה, כשאדם מרגיש את עצמו, אחד עם בני ישראל באחדות ובאהבה, ורואה כל אחד כגופו, או אז יכול לקים "נעשה" כי אמונתו באה מעצמה חזקה של כל עם ישראל יחד. אך כאשר אדם מרגיש עצמו לבד, אין לו את הכח של כלל עם ישראל אחריו ואינו יכול להיות בעל אמונה חזקה.

לכן ביום זה, נקבל על עצמנו להתחזק באמונה "השליך על ה' יהבך והוא יפרנסך והוא יכלכלך" ומי שפרנסנו 40 שנה במדבר, הוא ידאג ויושיע וירחם. ומצוות "וזכרת את ה' אלקיך כי הוא הנותן לך כח לעשות חיל", תהיה נר לרגלנו.

לַעֲשׂוֹת נַחַת רוּחַ!

ד' סיון

זכות גדולה להיות בימים קדושים אלה בארץ הקדש. ארץ, אשר גדולי עם ישראל היו מנשקים את אבניה והיו אומרים "כי רצו עבדיך את אבניה ואת עפרה יכנו"

זכינו, בימים קדושים אלו, להיות בארץ הקדש עם אהובינו וחביבינו, תלמידינו וכל שומעי לקחנו. ובכל פעם שעומדים לנסע לגיו יורק, האהבה והחבה לארץ הקדש, ולאוריא דארץ ישראל המחכים, מתעכבים בעוד יום. הרבה קבלות קבלנו על עצמנו בזמן הזה: בעבודת ה', בהנהגת קהלתנו הקדושה ובמחשבה על ענינים שונים. ותמיד מול עינינו ובעקר בימים קדושים אלו שלשת ימי ההגבלה, ובערב יומא דהלולא, של אורם של ישראל הבעל שם טוב, אשר ביום חג שבועות יהיה 250 שנה ליום פטירתו.

המעשה אשר מובא, שפעם, הודיעו מן השמים, לבעל שם טוב הקדוש, שאם ירצה לראות עבודת ה', לה' לבדו ילך להרים שם יראה רועה אחד, אשר עובד את השם יתברך בצורה מפלאה. הלך הבעל שם טוב בקפיצת הדרך כדרך בקדש, לאותו מקום. וראה רועה צאן בשם רבי מאיר, עומד על ההר ואומר כמה פעמים בכלות הנפש: רבוננו של עולם, אני אוהב אותך כל כך, אני רוצה לעובדך ולעשות איזה דבר למענך, אבל אני לא יודע מה יכול לעשות בעבורך, אני לא יכול ללמד ולא יכול לעשות מאומה, אין לי מה לעשות בשבילך, אבל יש לי חליל ואנגן בו לכבודך!

הוציא הרועה צאן, את החליל ונגן בו שעה ארכה בכל כוחו, עד שנגמרו כוחותיו והוא נפל ארצה ונשאר שוכב על הארץ יותר משעה באפיסת כוחות. כשהתעורר ושב להכרתו, התלהב ואמר שוב: רבוננו של עולם, הנה נגנתי בחליל לפניך, אבל מה חשוב דבר זה לפניך, הא-ל הגדול שברא את כל העולמות?! הוא התחיל לרוץ אנה ואנה ואמר: רבוננו של עולם,

אני צריך ומשתוקק לעשות, דבר יותר גדול למענך, אולם מה אני יכול לעשות למען שם כבודך? ובסוף אמר, ארקד רקוד מיחד לפני הקדוש ברוך הוא. התחיל הרועה להתגלגל הרבה פעמים, כשדאשו לארץ ורגליו למעלה וכל הזמן היה אומר: רבוננו של עולם אני עושה זה למענך. לבד מזה אינני יכול לעשות מאומה, ואני מקווה שיהיה נחת רוח אליך.

אחרי שהתגלגל פעמים רבות, נפל שוב פעם בחלישות למשך זמן ארוך, כשהתעורר מעלפוננו התחיל שוב לומר: רבוננו של עולם, מה אני יכול לעשות עבורך? כבר נגנתי בחליל, כבר רקדתי בכל כחי אבל כל זה לא נחשב למאומה כלפי בורא גדול ומלך רם ונשוא שמלאכים ושופים אומרים שירה לפניו. אני לא יכול לעשות כלום למענך אולם אני משתוקק לעשות דבר מה בשבילך. שוב, חשב ואמר שיתן לקב"ה כל מה שיש לו בכיס. הרועה, התחיל למשוש בכיסו וכשמצא פרוטה התלהב ואמר: רבוננו של עולם הרי אתה מקבל את מנחת העני, קבל נא גם את מנחתי. לקח את הפרוטה וזרקו כלפי מעלה, והעיד הבעל שם טוב, שראה כמין יד של אש, יורדת מן השמים ומקבלת את הפרוטה. אחרי כל זה, התבונן הרועה שוב ואמר: הרי עדין לא עשיתי כלום עבורך, כי מה כל זה נחשב לפניך?! רצוני עז, לתת לך מתנה חשובה יותר, אך אין לי יותר מזה, לתת לך!

בסוף אמר, אולי עשיתי פעם איזה מצוה ויש לי שכר בעולם הבא ואמר: רבוננו של עולם אני מעניק לך את חלקי בעולם הבא וקבל נא את מנחתי. כשראה הבעל שם טוב את המחזה הנורא הזה, אמר שכעת נודע לו פרוש הפסוק: "ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך" שהכונה למסר להשם יתברך גם את החלק לעולם הבא, אין גדלות מיחדת בזה, שמוסרים את הנפש בלבד ואפלו שנותנים כל הון בעולם למען כבוד ה', כי אם בזאת יתהלל

המתהלל, כשברב אהבתו מוסר גם את העולם הבא שלו ולעצמו אינו משאיר כלום.

ממעשה קדוש זה ישים אדם בנפשו מוסר השכל, בכל כוחו, בכל אשר לו, ישתדל לעשות נחת רוח להקב"ה ואם צריך למסור את ממונו, את כוחו למען כבוד ה' ימסר בשמחה גדולה!

הרבה אנשים, נתנו צדקה בחייהם וכל צדקה ודאי מעלתה גדולה, אבל כאשר נותן האדם צדקה לנחת רוח להשם, בדבקות ובשמחה ומוכן בסוף לתת גם את השכר של עולם הבא על המצוה שעשה, כדי לעשות נחת להשם, זוהי המעלה הגבוהה והגדולה ביותר. זה מה שנאמר במשנה: "אל תהיו כעבדים המשמשים את הרב, על מנת לקבל פרס ויהיה מורא שמים עליכם".

ונקשה, מה הקשר ל"ויהיה מורא שמים עליכם" לראשית המשנה, "אל תהיו כעבדים המשמשים את הרב"? אלא בתחלה, הרבה אנשים אומרים שעושים את כל מעשיהם לשם שמים בלי תועלת, מקריבים את משפחתם למען ה', למען ישיבות, למען מצוות, אך זה רק באמירה, לכן, בא התנא ואמר "ויהיה מורא שמים עליכם" שכן יהיה גם למעשה..

יש בלבנו שמחה, בחדש האחרון, הרבה מעם ישראל, התקרבו לשיבה הקדושה, קבלו על עצמם מצוות ומעשים טובים. הקב"ה יתן כח לכל המשתדלים ולכל מוסרי הנפש ויקים בנו הפסוק: "ויבטחו בך יודעי שמך כי לא עזבת דרשיך השם. ה' חפץ למען צדקו יגדיל תורה ויאדיר".

עולם הזה דומה לפרוודור

ברכת הרב. אמר לו הבעל שם טוב: כשתגיע לעיר תכנס לרב בער מלמד ותפרש עליו את ברכת שלומי. חשב אותו עשיר, שרב בער מלמד שמו בער, ומשפחתו מלמד ובודאי איש חשוב מחשובי העיר. כשהגיע לעיר מיד, חפש את ביתו של הרב בער מלמד כמצות רבו, אך בני העיר לא הבינו את מי הוא מחפש, "אין בעיר הזו אדם בשם רב בער מלמד" אמר גבאי בית הפנסת. אחרי כן שאלו: אולי אתה מתפונן לרב בער מלמד הילדים? הוא היחיד בשם בער בעיר.

הלך העשיר לביתו של רב בער ומצא בית שבור, קורות עץ המנחים על הקרקע ששמשו כפסאות, קורה מגבהת היא השלחן - עני עצום. בבית, יושב אדם עם אור על פניו ולומד עם ילדים תורה. עמד אותו עשיר בצד, והיה מתבונן והרגיש רוממות הנפש גדולה, כשסימו הילדים את משנתם התפנה רב בער לאותו עשיר ושאלו: האם חפץ אתה בדבר? ענה אותו עשיר: הבעל שם טוב שלח אותי לדרש בשלומי.

שמח רב בער, בקש מהרבנית שתכין סעודה.

ערב חג השבועות - ה' בסיון

כתבו בספרים הקדושים כי חג הפסח וחג שבועות חג אחד הוא, וימי ספירת העמר זהו גשר, שמחבר בין פסח לבין שבועות כעין "חל המועד".

הנה, בפסח, לא כתוב ענין השמחה ובשבועות, מחיבים לשמח. בחג שבועות טמונים כוחות עצומים. הכח והעצמה של פסח וכל ימי ספירת העמר אטום וחתום בתוך שבועות. ובחג הזה הוא יום פטירת דוד המלך וכן הבעל שם טוב. סגלות נשגבות יש ביום הזה, ומי שחכם ובר לב, יודע לקחת כוחות לנפשו, להמשך השנה. העולם הזה הוא רק פרוודור והרבה אנשים לוקחים את העולם הזה כעקר, אך טעות היא בידם.

כאשר האדם מבין בדעתו שכל הסובב אותו ביום - יום זהו פרוודור ולא טרקלין, חייו קלים יותר, מובנים יותר.

ידוע המעשה בבעל שם טוב הקדוש, אשר אחד מעשירי העיר מזיבוז', בא לפני הבעש"ט ואמר לו, נוסע אני לעיר פלונית ומבקש את

בכמה רגעים, היה על השלחן כלים פשוטים ביותר, וקצת מים עם חתיכות לחם. ובשמחה, בדבקות ובאהבת ה', בקשר רב בער מהעשיר שיאכל עמו, אך העשיר גררע לאחור. שאלו רב בער : מדוע גררע? ענה ואמר לו : ממעזע אני ממראה הבית, הכלים הפשוטים ביותר והעני והדלות אני רגיל בביתי , בית מפאר ביותר, כלים עשויים מזהב ואוכל, אשר טובי המבשלים מבשלים לכבודי. ענה לו רב בער: כשכבודו נוסע בדרך לעניני עסקיו, האם לוקח אתו את המבשלים, הכלים את כל ביתו המפאר והגדול, או מסתדר עם מה שיש בלכתך בדרך? ענה העשיר: מסתדר אני בכל מה שיש בדרך. אמר לו רב בער: גם אני הולך בדרך, החיים בעולם הזה הם הדרך, הבית שלי הוא בעולם הבא, ושמה ודאי יש לי כלים מזהב, בית מפאר וכל טוב לא חסר לי בו.

צריך האדם לשים מול עיניו כי העולם הזה הוא פרוזודור ואסור לנו לשנות את היוצרות, ואת הפרוזודור, לעשות לטרקלין ולעקר, ואת העקר, לעשות לטפל.

בעוונות הרבים השטחיות והאהבה עצמית, הרסה וכלתה כל חלקה טובה. הרבה אנשים, אשר היו תמימי דרך, אשר עליהם אמר דוד "אשרי תמימי דרך", התאוה והשטחיות וההשפעה מסביב השחיתה את נפשם, והגיעו לשפל, אשר מי ישורנו.

ערב שבועות, הוא זמן של תשובה, זה זמן של לתקן ולחזר, להבין שאנו בפרוזודור - ורואים בגדלתו של דוד מלך ישראל, שבכל גדלותו ורוממותו, כל חייו, היה חי כאורת, וראה את חיי פרוזודור ולא כעקר.

נשתדל ביום זה, בחג השבועות, להכניע את לבינו ולתקן את נפשנו ולא חס ושלוש על ידי עצבות. וידוע המובא בספרים הקדושים: כל העושה תשובה בעצבות בא לידי עברות חמורות. אלא נעבד את ה' בשמחה.

אך, אל לנו לטעות בשמחה ולערבבה בקלות ראש ובלצנות אלא "וגלו ברעדה" הרעדה מה יתברך תהיה

מנת חלקינו ונשים מול עינינו, להזהר זהירות חמורה ביותר מן הלשון הרע.

שמר פיו ולשונו שמר מצרות נפשו - כל דבר רע, שאדם מדבר הוא מרחיק אותו מהקדוש ברוך הוא, וענשו בכפל כפלים, לא ימות מן העולם, עד שישלם הוא ובני ביתו וכל הנלוים אליו. וכבר אמר דוד המלך עליו השלום "יכרת ה' שפתי חלקות לשון מדברת גדלות"

לכן, מה יעשה אדם אשר חטא בלשונו, איך יתקן את העול והנזק אשר עשה?

יכניע את לבו לפני בוראו ויעשה תשובה, מעמק נפשו וכח התורה יגן עליו והוא רחום, יכפר עוון.

נשתדל כלנו, בע"ה, ללמד את התקון של ליל שבועות, ידוע, שסגלה גדולה היא לעשות תענית דבור, מקבלת החג עד תפלת מוסף, של הבקר, ורבי אליעזר פאפו אומר בפלא יועץ: כל הלומד את תקון שבועות, מבטח לו, שישלם את שנתו בטוב.

והנה, בימים טרופים אלו אשר חרב חדה מנחת על צוארו של עולם, ורבים מאחינו ישראל בצער, בבקר בוכים, מי יתן לילה ובלילה בוכים, מי יתן יום. ואין העולם מכיר ואין איש יודע צרת נפשו של חברו עד כמה מרבה היא והנסתרות להשם אלקינו בשעה כזו אין לנו על מי להשען, אלא על אבינו שבשמים, להתחזק בתורתנו הקדושה ולדבק בה, ומה שיושיענו זה הדבקות באמונה "אנכי ה' אלקיך"

נחזק אהבת חנם, איש את רעהו יעזרו ולאחי יאמר חזק .

נקבל על עצמנו ונשתדל, לסים ספר התהלים, בחג השבועות. וסגלה גדולה, כארבעים ימי תענית, ללמד תורה, 5 שעות ברציפות בלי הפסקה. ומי לא רוצה פח של ארבעים ימי תענית בזמן זה?

הקב"ה ישמח את כלנו ושמחת החג, תהיה שמחה של קדושה, שמחה של תורה, אשר תשאר בתוכנו שמחה יהודית של מצוה ימים

רבים.

חג שמח לכל אהובינו, ידידינו ומוקירנו ולכל כלל עם ישראל.

הלכות שלשת ימי ההגבלה ושבועות

לכן אנו צריכים לתקן זה, ע"כ.

וכבר נתפשט בקרב ישראל לומר בליל זה תקון מיוחד אשר תקנו גאונים וקדושים גדולי עולם, וכדנזכר בשער הכונות ובש"ה הקדוש הובא מעשה נורא ע"ז ממרן הב"י.

ד. והנה בתקון שנתפשט בקרב ישראל, נדפס גם ללמד משניות. אכן החיד"א בספרו לב דוד (פרק לא) כתב שאין ללמד משניות בליל שבועות כלל. וכן כתב בזהר חי להרב הקדוש מקמרגא בהקדמות ספר הזהר (וכתב דהב"י שלמד משניות בלילה זה כדהובא בש"ה, משום שהיה רגיל להיות לו התגלות על ידי משניות, אבל חוץ ממנו אין לומר כלל אפילו פרק אחד משניות) וברבנו ה"בן איש חי (במדבר).

אך בש"ה הקדוש מבאר ללמד משניות, וכן כתב בספר בדרך פקודיך (הקדמה ג אות ד). ומה שהתקינו להתחיל ולסים מכל ספרי התנ"ך ומששה סדרי משנה עין בדרך פקודיך, דבאפן זה נחשב לפני הקב"ה כאלו למד כל התורה כלה שבכתב ובע"פ, דכן מקבל הדבר בידי חכמי ישראל, דכשיש לאדם איזה מניעה בלמוד איזה ספר לגמור, ע"כ ההכרח הוא רק מתחיל ומסים ויחשב לפני הבורא כאלו למד הכל.

וכתב דעל כן ישתדל אדם מאוד בקיום המצוות הראשונות והאחרונות שבתורה, דהינו הראשונות מצות פרו ורבו בקדשה, והאחרונות היא כתיבת ס"ת.

ובש"ה התעוררות תשובה (חג סימן נא) כתב סמך לזה, מהא דאיתא בראשונים שמוסיפין בקדשה של מוסף בשבת ויו"ט תחלת קר"ש פ' "שמע ישראל" ובסופו אני השם אלקיכם, הגאונים תקנהו כך על שמלך פרס גזר שלא יקרא ישראל קריאת שמע, לכן הוסיפו בקדשה

א. יום ב' בסיון נקרא בפי העולם יום המיחוס. והטעם על פי פשוטו, משום דאז נאמר להם לישראל "ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש...", "והייתם לי סגלה מכל העמים..". שהיו אמה מיחסת.

וכן כתב בשערי יששכר (מאמר חדש סיון אות ה) בטעמי אות תריג בשם שער בת רבים, ובילקוט מהרי"ח.

ובש"ה האלף לך שלמה (סימן שלא) כתב טעם מחמת שהוא בין שני ימים מקדשים, בין ר"ח ובין ימי הגבלה. וכעין זה מצינו בתענית (דף יח) הואיל ומוטל בין ב' ימים טובים עשהאו כיו"ט עצמו. ובטעמי המנהגים (אות תרי) מצינו כעין זה. מצינו גם בסנהדרין (דף קד) דמשום הכי לא מנו את אחז, מפני שמוטל בין שני צדיקים, יותם וחזקיהו.

ובספר עירין קדישין (הרב הקדוש מרוזין) הביא, דהעולם אומרים שלכן נקרא יום זה יום המיחוס, כי לפי הקביעות חל ביום זה יום הכפורים. ועי"ש מה שכתב משל נאה.

ב. נהגו אבותינו ורבותינו הקדושים וכן מובא בספר ישמח ישראל (אות י"ז) לא לומר תורות בליל א' של שבועות, וטעמם מפני דרך ארץ קדמה לתורה, והלילה הזה הוא הכנה ליראה הנקראת שער לתורה. וכמאמר רבותינו בגמרא (שבת לא): חבל על דלית לה דרתא ותרעא לדרתא עביד, עי"ש.

ג. נהגו אבותינו ורבותינו הקדושים שהיו נעורים כל הלילה ועוסקים בתורה. ועין ברבנו המגן אברהם (סימן תצד) והנה כבר נהגו רב התלמידים לעשות כן, ואפשר לתת טעם על פי פשוטו, לפי שישאל היו ישנים כל הלילה והצרך הקב"ה להעיר אותם כדאיתא במדדש,

תחלת ק"ש וסופו, הרי דבאמת זה נחשב כאלו קראו כל הג' פרשיות.

וכן כתב השל"ה, דחרדים לדבר השם ישתדלו שיהיה מנין מיחד ביחד, דאכל בי עשרה שכינה שריא, וכתב שיאמר בלילה זה י"ג קדישים מספר אחד עי"ש.

ה. כתב בשער הכונות, דבהגיע אשמרת הבקר מעט קדם עלות השחר, אז צריך שתטבל במקוה ועל ידי זה אנו מקבלים תוספת קדשה. וכן כתב בשל"ה הקדוש. והנה בחק יעקב כתב, שבבית מוחזז הגאון לא נהגו לומר התקון, כל אחד ואחד למד ביחידות, כי עקר תקון לא תקנו רק בפני עמי הארץ שאינן יודעין ללמד, על כן אומרים התקון, עי"ש.

אבל גאון עוזנו רבנו החיד"א זצוק"ל (בספרו לב דוד לא) כתב שאין לשנות מנהג כל ישראל וללמד תלמוד עם פוסקים בלילה זה, דהחיוב הוא ללמד דוקא בסדור התקון מרבנו האר"י הקדוש זצוק"ל, דתקון הלז בנוי ומשכלל על פי הסוד. ובשגם לא ידעו ולא יבינו על מה אדניה הטביעו, קריאתה זו הלילה, עי"ש.

וכן כתב ביסוד ושרש העבודה, שיזהר מאוד ומאוד בתקון לילה זו בלמוד כסדר שנדפס בתקון ליל שבעות. וכן כתב להדיא בשל"ה הקדוש, דהסדר תקון ליל שבעות נתפשט בכל עם ישראל ובכל המלכות כלם כאחד, מגדולים ועד קטנים. וכן קימו וקבלו עליהם ועל זרעיהם, ועין עוד מה שכתבו בשבח ומעלת התקון במטה משה (סימן תרצד) וברבנו הפלא יועץ (ערו עצרת) וגם רבנו החתם סופר נהג לומר התקון הנדפס עם תלמידיו כדכתיב במנהגי חתם סופר.

והנה כתב בשל"ה הקדוש, דטוב שיזהר שלא ידברו באותו הלילה בשום לשון חול, רק הכל בלשון הקדש. ובזהר חי בהקדמות הזהר הקדוש, הביא בשם רבנו הבעל שם טוב הקדוש, דטוב להזהר אחר התקון שעשה באזהרה גדולה שלא יפסיק בשום שיחה הנראה כעין בטלה עד אחר שאומר במוסף כתר, כי

אז עולין כל קשוטי כלה שעשה בלילה, ומזה נהגו הרבה צדיקים לעמד להתפלל מיד באור הבקר ולא יפסיק בשום שנה עי"ש.

ומנהג זה להתפלל תכף באור הבקר הובא גם בפרי מגדים, אבל במשמרת שלום (סימן לט) כתב דאבותיו הקדושים לא נהגו כן, אלא היו ישנים איזה זמן משום שצריך להתפלל בדעה צלולה, ובפרט ביום הקדוש הזה. וכתב דיש בזה עוד טעמים אשר לא נתנו להכתב, עי"ש.

והנה במטה משה (סימן תרצד) כתב, דגם בליל שני יהיה נעור בלילה ויאחר התקון. וכן הוא במעשה שהובא בשל"ה הקדוש, שעשו התקון גם בליל שני. וכן כתב ביסוד ושרש העבודה, במשמרת שלום, בבן איש חי ובכף החיים (אות י).

אבל בספר מועד לכל חי לרבנו חיים פלאגי (סימן ח אות כד) משמע דבליל שני אין צריך לומר התקון וכן המנהג. ובספר דבר יום ביומו (לו סיון) כתב שאלו הטעמים מה שאין אומרים התקון בליל שני, משום חלשת הדור מרב דאגות וטרדות הפרנסה.

והנה לדינא מנהג אבותינו ורבותינו שלא לישן כלל בלילה הקדוש הזה, כי לילה מקדש הוא מכל לילות, כי בו בחר צור עולמים. ובענין לילה שני בחו"ל, יראי השם ישתדלו בכל כח לעשות גם התקון והברכה תבא על ראשם.

ו. הנה מובא בשער יששכר (חג הבפורים אות צג) נוהגים צדיקים והחסידים להאריך בברכת "אהבת עולם" ביומא דשבעות, חג הקדוש הזה. ומלבד טעם הפשוט כי אז הזמן קבלת התורה להתפלל על פתיחת עינים והארת למוד התורה לשמה, עוד יש לומר על פי המבאר בתולדות יעקב יוסף (על התורה פרשת וארא) בשם רבו, הוא רבנו הגדול הבעל שם טוב הקדוש זצוק"ל, שנאמר לו מן השמים טעם אחר ביאת המשיח, שאין מאריכין באהבת עולם עי"ש.

ואם זהו לכל יום על אחת כמה וכמה ביום הזה, אשר מבאר ברבותינו כי חג שבעות יפקון מן גלותא. ע"כ כיון שהוא זמן הגאולה,

העולם בשמים.

ועוד דכתב האלשיך הקדוש על הפסוק "וילך ראובן בימי קציר חטים" דזה היה ערב שבועות, "לכן ישכב עמך הלילה" ויצא יששכר חמור גרם בתורה, שהיה זמן קבלת התורה.

וכתבו המפרשים, דדודאים הן מיני בשמים. ובבני יששכר (מאמר ד) כתיב, שהוא על פי המדרש בפרשת אחרי (פרשה כג) כשושנה בין החוחים, משל למלך שהיתה לו פרדס נטועה, שורה של תאנים ושל גפנים וכו' ומסר לארס והלך לו. ולאחר ימים בא המלך והציץ בפרדס ומצאו מלא חוחין ודרדרים, הביא קצצים לקוצו וראה בו שושנה אחת של ורד. נטלה והריחה ושבה נפשו עליו. אמר המלך, בשביל שושנה זו ינצל כל הפרדס.

כך העולם כלו לא נברא אלא בשביל התורה, לאחר כ"ו דורות הציץ הקב"ה ומצאו מלא מים במים, דור אנוש, דור המבול, דור ההפלה. והביא קצצים וקצצו וראה בו שושנה אחת של ורד, אלו ישראל ונטלה והריחה, בשעה שנתן להם עשרת הדברות ושבת נפשו עליו, בשעה שאמרו נעשה ונשמע.

אמר הקב"ה, בשביל שושנה זו ינצל הפרדס ע"כ. הרי שלך לפניך יש ידים ורגלים למנהגם של ישראל, לעטור התורה בשושנים ורדים ביום מתן תורתנו. ועי"ש עוד.

וביפה ללב (אות ז) כתב סמך על פי מה שכתב רש"י על תהלים (מזמור מה) על הפסוק "למנצח על השושנים" לכבוד תלמידי חכמים יסדו השיר הזה, שהם רכים כשושנים ונאים כשושנים, ומרטיבי מעשים טובים כשושנים. והנה כתב המגן אברהם, נוהגין להעמיד אילנות בבית הכנסת ובבתים, ונראה לי הטעם שיזכרו שבצרת גדונים על פרות האילן ויתפללו עליהם, ע"כ.

אמנם בחכמת אדם (כלל פט) ובחיי אדם (כלל קלא) כתב דהגר"א בטל מנהג זה, להעמיד אילנות בעצרת משום שכן נהגו הגוים בחג שלהם. וכן כתב בשער יששכר (מאמר חג

צריכין להאריך יותר בברכת אהבת עולם כדי שלא לאחר ביאת המשיח, רק לקרבו במהרה בימינו ודבר בעתו מה טוב, ע"כ. (ועין ביסוד שרש והעבודה).

והנה מובא בהגהות זכרון מנחם (על לקוטי מהרי"ח) בסדר ברכת אהבה רבה (סקב) כי המנהג אצל כמה צדיקים שבחג השבועות אחר שסימו הצבור ברכת אהבה רבה (אהבת עולם) מתחיל הש"ץ בקול רם מתחלת אהבה רבה. ואולי נובע ממה שאמר הרקח (הובא בבי סימן נט) דמצוה מן המבחר שיהיה היחיד מתפלל בעצמו וכו' אבל אהבה רבה דאית בה רחמי דתורה, מצוה לשמע עכ"ל.

והנה טוב להקפיד בדבר זה כדעת הרקח כי היום מיחד מכל ימים ושונה הוא מימות השנה

ז. הנה בענין תחנון יש מחלקת, רבנו הרמ"א זצוק"ל בסעיף ב פסק להלכה שאין אומרים תחנון מראש חדש סיון עד ח' בו, דהינו אחר אסרו חג ע"כ. והפרי מגדים הביא דמנהג הספרדים שאין אומרים תחנון עד י"ג בו, משום דהן זמן תשלומין לקרבנות. וכן הביא המגן אברהם (סימן קלא) בשם פנסת הגדולה. ועין בשערי תשובה שם, דיש דעות אם מונין מיום א' וממילא אין אומרים עד י"ב וי"ב בכלל, ויש אומרים שמשום ספקא דיומא יש למנות מיום שני וממילא עד י"ג, וחג בכלל אין אומרים תחנון.

ח. הנה רבנו הרמ"א זצוק"ל שם פותב, ונוהגין לשטח עשבים בשבועות בבית הכנסת והבתים זכר לשמחת מתן תורה, ע"כ. פרוש שהיו עשבים סביב הר סיני שנאמר, "גם הצאן והבקר אל ירעו" וגומר שמע מנה שהיה שם מרעה. (לבוש)

ובברכי יוסף כתב שיש סמך לזה ממה שכתב במגלה, דהמן אמר לאחשורוש דמנהג ישראל לשטח עשבים בעצרת. והנה מנהג ישראל להכין שושנים ורדים ומעטרין בהם את התורה הקדושה, וכן כתב במהר"ל וכן כתב במדרש תלפיות (אות דודאים) שהוא על פי מה שאמרו חז"ל, שכשיוצא הדבור מהקב"ה נתמלא כל

הכפורים אות מח) שְׁכַעַת מְנַהֲגוּ בְּזֶה שֶׁב וְאֵל תַּעֲשֶׂה, בְּרֹב קֵהֻלוֹת הַחֲסִידִים וְאֲנָשֵׁי מַעֲשֶׂה, מֵאַחַר שְׂאִינוֹ מְדִינָא וְעַכְשָׁיו חֵק הָעַמִּים הוּא.

אֲבָל הַגָּאוֹן מֵהַרְש"ם בְּדַעַת תּוֹרָה וּבְאַרְחוֹת חַיִּים, הֵבִיא מִתְשׁוּבַת רִיב"ש (סִימָן קנח) דְּבַכָּל דְּבַר שְׂאִינוֹ חֵקָה אֵלָא עוֹשִׂים מֵאִיזָה טַעַם, לִיכָא מְשׁוּם חֻקוֹתֵיהֶם. וְאִם כֵּן, הוּא הֵדִין בְּגִדּוֹן דִּידוֹן, אִין חוֹשְׁשִׁים כָּלֵל כִּיּוֹן שְׂאִינָם עוֹשִׂים כֵּן לְהַזְכִּיר שְׁנִדּוּגִין בּוּ עַל פְּרֵי הָאֵילוֹן, וּבִפְרֵט כְּפִי שְׁנַהֲגוּ הָעַכו"ם בְּמְדִינוֹתֵינוּ, שְׁמַעְמִידִים הָאֵילָנוֹת גַּם בַּחוּץ.

אִם כֵּן, כִּיּוֹן שְׂאִינוֹ עוֹשִׂין כֵּן רַק בְּפָנִים, בְּלֹא הַכִּי אִין חֲשֵׁשׁ. וְכֵן כָּתַב בְּיוֹסֵף דַּעַת (בִּיּוֹד סִימָן שמח) וּבִלְקוּטֵי מֵהַרִּיחַ וְכֵן כָּתַב בְּעֶרְךָ שִׁי, דְּמַנְהַג יִשְׂרָאֵל תּוֹרָה הוּא וְאִין לְבַטְלוֹ.

וְהֵנָּה לְכַאוּרָה הִיָּה גְרָאָה לּוֹמֵר, דְּאָף הַמְּפַקְפָקִים לֹא פִקְפְּקוּ אֵלָא עַל הַמְּנַהֵג שְׁנִזְכֹּר בְּמַגֵּן אֲבָרָהֶם, לְהַעֲמִיד אֵילָנוֹת. אֲבָל עַל הַמְּנַהֵג שְׁנִזְכֹּר בְּרַמ"א לְשִׁטַּח עֲשָׂבִים וְכֵן שׁוֹשְׁנִים וְרָדִים כְּנ"ל, אִין בְּזֶה חֲשֵׁשׁ לְכו"ע דְּאֵן עֲבוּדָה זָרָה חֵקַת הַגּוֹיִם כָּלֵל.

וְכֵן בְּאֵילָנוֹת הִיָּה מְקוּם לּוֹמֵר דְּגַם לְהַמְּפַקֵּק אִין קְפִידָא אֵלָא לְהַעֲמִיד אֵילָנוֹת מִמֶּשׁ, אֲבָל מָה שְׁנוֹהֲגִין לְעֵטֵר הַבַּתִּי כְּנֶסֶת בְּעַנְפֵי אֵילָנוֹת, יֵשׁ לּוֹמֵר דְּלְכָלֵי עֲלָמָא אִין חֲשֵׁשׁ כָּלֵל.

וְהֵנָּה מוּבָא בְּסִפְר מְנַחָה חֲדָשָׁה (הַשְּׂמֻטוֹת לֶסֶק לו) שֶׁהֵבִיא דְּבֵית מְדֻרְשׁוֹ שֶׁל הַרְבַּ הַגָּאוֹן בְּעַל מְנַחַת אֵלִיעֶזֶר לֹא הִיָּה שֵׁם אֵילָנוֹת וְלֹא פְּרָחִים וְכִיּוֹצֵא, אֲפֹלוֹ לֹא עַל הַסֵּפֶר תּוֹרָה.

וְהֵנָּה מְנַהֵג אֲבוֹתֵינוּ בִּידְנוֹ שֶׁהָיוּ מְנִיחִים בְּבֵית וּבְבֵית הַמְּדֻרְשׁ עֲשָׂבִים בְּשִׁכִּיבָה וְלֹא בְּעַמִּידָה, וְכָר גָּאָה וְיָאָה בְּכָל קֵהֻלוֹת קֹדֶשׁ "שׁוּבָה יִשְׂרָאֵל" וּבְבֵית, מִי שְׁמַנְהֵגוּ לְהַנִּיחַ פְּרָחִים יֵשׁ לוֹ עַל מָה שְׁיִסְמַךְ.

ט. הוּבָא בְּרַבְנֵי הַרַמ"א, וְנוֹהֲגִין בְּכָל מְקוּם לְאֹכֵל מֵאֲכָלֵי חֶלֶב בְּיוֹם רֵאשׁוֹן שֶׁל שְׁבוּעוֹת. וְנִרְאָה לִי הַטַּעַם שֶׁהוּא כְּמוֹ הַשְּׂנִי תְּבַשְׂלִין שְׁלוּקָחִין בְּלִיל פֶּסַח, זָכָר לְפֶסַח וְזָכָר לְחַגִּיגָה, כֵּן אֲוֹכְלִים מֵאֲכָל חֶלֶב וְאַחַר כֵּן מֵאֲכָל בֶּשֶׂר.

וְצָרִיכִין לְהֵבִיא עִמָּהֶם ב' לַחֵם עַל הַשְּׁלַחַן שֶׁהוּא בְּמְקוֹם הַמְּזֻבָּח וְיֵשׁ בְּזֶה זְכוּרֹן לְשְׁנֵי הַלֶּחֶם שֶׁהָיוּ מִקְרִיבִין בְּיוֹם הַכְּפּוּרִים, ע"כ.

וּבְמַגֵּן אֲבָרָהֶם כָּתַב טַעַם אַחַר, דְּאִיתָא בְּזֶהר שְׂאוֹתָן ז' שְׁבוּעוֹת הָיוּ לְיִשְׂרָאֵל שְׁבַעַה נְקִיִּים דְּגַמְתָּ אִישָׁה הַמְּטַהֲרַת מִנְּדַתָּה. וְיָדוּעַ שְׂדָם נַעֲכָר וְנַעֲשֶׂה חֶלֶב וְהָיְנוּ מְדִין לְרַחֲמִים, ע"כ.

וְכִידוּעַ נִאֲמָרוּ בְּסִפְרִים עַל זֶה עוֹד הַרְבֵּה טַעַמִּים, וּבְמַטָּה מִשָּׁה כָּתַב רַמְזֵי לְזֶה מִן הַתּוֹרָה, "מְנַחָה חֲדָשָׁה לִיהוּה בְּשִׁבְעַתִּיכֶם" ר"ת חֶלֶב.

וְהֵנָּה יֵשׁ נוֹהֲגִין שְׂאוֹכְלִין הַמֵּאֲכָלֵי חֶלֶב בְּסַעוּדַת הַלִּילָה וְאִין אֲוֹכְלִין בְּלִילָה בְּשֹׁר כָּלֵל, וּבְסַעוּדַת שְׁחֲרִית אֲוֹכְלִין רַק מֵאֲכָלֵי בֶּשֶׂר.

וּבְסִפְר מְשֻׁנָּת יַעֲקֹב כָּתַב סִמְךָ לְזֶה עַל פִּי מָה שְׁכָתַב בְּמְדֻרְשׁ פְּנַחֵס (לְרַבְנֵי פְּנַחֵס מִקְאָרִיץ זְכוּק"ל אוֹת ג) טַעַם עַל שְׂאוֹכְלִין בְּשְׁבוּעוֹת מֵאֲכָלֵי חֶלֶב, דְּהָרִי אִיתָא בְּיו"ד דִּישׁ לְעֵשׂוֹת סַעוּדָה לְגַמְרָה שֶׁל מְצוּהָ. וְאִם כֵּן, צָרִיכִין לְעֵשׂוֹת סַעוּדָה לְגַמְרַת סְפִירַת הָעֵמֶר וְאִי אֲפָשֶׁר לְעֵשׂוֹת שֶׁל בֶּשֶׂר, כִּי אִינוּ נִכְרַ שְׁעוֹשֶׂה לְשֵׁם כֵּן, רַק לְכַבוֹד יוֹם טוֹב. וְאִם כֵּן עוֹשִׂין סַעוּדָה מֵאֲכָלֵי חֶלֶב, לְפִי זֶה שְׁסַעוּדַת מֵאֲכָלֵי חֶלֶב הוּא סַעוּדָה לְגַמְרַת מְצוּת הַסְּפִירָה, יֵשׁ מְקוּם לְעֵשׂוֹתָהּ בְּלִילָה תְּכַף בְּגַמְרַת הַמְּצוּהָ, ע"כ.

הֵנָּה בְּדַרְכֵי תְּשׁוּבָה (סִימָן פֶּט סק י"ט) כָּתַב דְּמַנְהֵג זֶה לֹא יִתְכּוֹן, דְּאִין שְׂמַחָה אֵלָא בְּבֶשֶׂר, וְצָרִיךְ לְאֹכֵל בְּסַעוּדַת יוֹם טוֹב בֶּשֶׂר דְּזֻקָא. וְאָף דְּדַעַת הַשְּׂאֲגַת אֲרִיָּה (סִימָן סח) דְּבִלְלִיל יו"ט א' אִין מְצוּת שְׂמַחָה נוֹהֲגַת כָּלֵל מִן הַתּוֹרָה, וְנוֹסֵף עַל זֶה דַּעַת הַבֵּית יוֹסֵף (סִימָן תַּקכט) שְׁבִזְמַן הַזֶּה לִיכָא חִיּוּב שְׂמַחָה בְּבֶשֶׂר אֲפֹלוֹ בְּיוֹם.

מְכָל מְקוּם בְּשַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה (סִימָן תַּקכט) כָּתַב דְּמַדְבְּרֵי הַמַּגֵּן אֲבָרָהֶם (סִימָן תַּקמו סקד) מְשִׁמַּע שְׁגַם בְּלִילָה יֵשׁ חִיּוּב שְׂמַחָה דְּאוֹרִיתָא וְכֵן סְבִירָא לָהּ לְמַגֵּן אֲבָרָהֶם (סִימָן תַּקכט וְסִימָן תַּרצו) דְּאָף דְּבִזְמַן הַזֶּה אִין חִיּוּב שְׂמַחָה בְּבֶשֶׂר, אֲבָל מְצוּהָ מִיָּהוּ אִיכָא.

וְהֵנָּה בְּפֶרֶט בְּעֶצְרַת מְבָאָר (חֲלִין פג) שֶׁהוּא יוֹם טְבוּחַ, שְׁנוֹהֲגִין לְאֹכֵל בֶּשֶׂר דְּזֻקָא, כְּדַהֲעִיר

בתורת חיים בחלין שם, על כן ראוי לאכל בשר אף בלילה, עי"ש. וגם בשו"ת משיב כהלכה (סימן כה) כתב דנכון לאכל המאכלי חלב בשחרית, דהרי הובא במשנה ברורה בשם גדול אחד טעם על מאכלי חלב בחג השבועות, משום שאבותינו כששמעו העשרת הדברות במעמד הר סיני נתגלה להם גם כל חלקי התורה ונאסר להם הבשר נחירה שהיה להם. על כן כשירדו מן ההר, לא היה להם לאכל כי אם מאכלי חלב. ואם כן, לטעם זה ראוי לאכל מאכלי חלב דוקא בשחרית, דבלילה עדין לא נאסר להן בשר נחירה, ואכלו בשר.

ועין גם באשל אברהם שכתב, שהסעודה של חלב יהיה ביום. ולכאורה, כן הוא גם לטעם הרמ"א דהקרבת שתי הלחם היתה ביום. ובהרבה ספרים כתבו טעם על אכילת בשר בחלב, דלא כמו שעשו המלאכים אצל אברהם שאכלו בשר בחלב, שבעבור זה נתנה התורה לישראל. ואם כן, צריכים לאכל המאכלי חלב דוקא קדם אכילת בשר בהפסק קנוח והדחה, כדי לעשות פעולה נכרת שאנחנו מקימים מצוות אזהרת בשר וחלב.

והנה המנהג ברוב מקומות לאכל המאכל חלב תקף אחר התפלה, בשעת הקדושה רבא, ואין עושין סעודה גמורה עם פת.

אכן ברמ"א כתב לאכל הסעודות חלב עם פת, שעל ידי זה יהי זכרון ל-ב' הלחם. אלא דיש לומר דהרמ"א לא כתב כן אלא להנהיג להתפלל שחרית בהשכמה ואוכלין הסעודה של חלב בבקר ומפסיקים הרבה בין הסעודה של חלב לבשר, דאז ודאי יש מעליותא לאכל הסעודה של חלב עם פת, כדי שיהי זכרון ל-ב' הלחם.

אכן להנהיג להתפלל בעצרת בזמן שמתפללים בכל יום טוב, ואוכלין המאכלי חלב סמוך לסעודה של בשר, אז יש לומר דאין לאכל הסעודה של חלב עם פת, דאין דרך לעשות שתי סעודות ז"א זה מחלב ובשר בקביעות גמור, שייצטרכו לברך על הקודם ואחר כך

תקף לשוב לאכל סעודת הבשר. כדכתיב בבבא מים חיים (פרשת וירא) על הפסוק ויקח חמאה. ועוד דיש בזה גם חשש אסור, כדכתיב בספר אורח מישור (הובא בדרכי תשובה סימן פט סק י"ט) דכשאוכל קדם הסעודה של בשר סעודה גמורה של חלב, מוכח טובא דאין דעתו לסלק עצמו מן הסעודה ואינו מברך ברכת המזון אלא כדי שיוכל לאכל בשר, וזה אסור כעין מה שכתב ברמ"א (יוד סימן פט ובטו שם סקג) דאין לברך ברכת המזון על מנת לאכל גבינה.

והנה כתב בדרכי תשובה, דעל כן נכון לפניו יותר מנהגנו לאכל המאכלי חלב תקף אחר התפלה בשעת הקדושה רבא, בלא פת רק בדרך סעודת ארעי, ומברכין ברכה אחרונה וממתינים בערך שעה ויותר ואחר כך אוכלין סעודת שחרית בבשר ויין, ויוצאין בזה לכלי עלמא, עי"ש.

ואמנם אף הנהיגין לאכל המאכלי חלב בסעודה קבועה עם פת סמוך לסעודה של בשר, יש להם על מה לסמוך ויסודתן בהררי קדש, דכן הוא בשלה וכן כתב הפרי מגדים (יוד סימן פט במבז סקג) דהעולם מקלין בשבועות לברך ברכת המזון על סעודת חלב, ומכינים עצמן לאכל בשר אחר כך.

דהנה הט"ז שם לא החמיר אלא במברך ברכת המזון על מנת לאכל גבינה, אבל להפך, לברך ברכת המזון על מנת לאכל בשר, אין צורך להחמיר, עי"ש.

ובפרט שדעת המהר"ם והמגן אברהם שמתר לאכל אפלו בסעודה אחת כנ"ל. ועוד דהנה כתב בכלבו (הובא בחק יעקב) דיש שאוכלין גבינה בסעודה של עצרת, אף דליכא הפסק בשעור שש שעות, מכל מקום סומכין בשבועות לקיים המנהג, עי"ש.

אף שהסכמת האחרונים דגם בחג השבועות יש להזהר בכל כמו בכל השנה, אבל על כל פנים כל זה חזי לאצטרופי ועין בספר הקדוש נעם אלימלך (פרשת משפטים) על הפסוק לא תבשל גדי בחלב אמו.

והנה בזהר הקדוש הנ"ל כתב שלא לאכל בשר אחר חלב בשעתה חדא, ובאמת כן כתב בשל"ה וכן כתב בדרכי תשובה. אבל המנהג בכל תפוצות ישראל להמתין חצי שעה מאכילת חלב לאכילת בשר.

וכתב בספר מטה ראובן (סימן קפו) דיש לומר דמה שכתב הזהר הקדוש בשעתה חדא, אין הכונה שיעור שעה ממש וכי גוונא מצינו בסימן רמ במגן אברהם בסוף הסימן, וביד אפרים שם שהביאו מהזהר הקדוש דכשיוצא מבית הכסא לא ישמש מטתו כל אותו שעה, וכן אחר תשמיש לא תניק כשעתה חדא, ואין הכונה שם שיעור שעה ממש, אלא פחות מזה הרבה והכונה להמתין זמן מה, עי"ש.

ואם כן, גם בגדון דידן הכונה לזמן מה, ועל כן יש לומר דכונת הזהר הקדוש לחצי שעה, דמצינו בשבת ט במתניתין, לא ישב אדם לפני הספר סמוך למנחה עד שיחפלו. וכתבו הראשונים דסמוך למנחה הוא חצי שעה, ויש לומר גם בזה דעד חצי שעה הוי סמוך, וזה כונת הזהר הקדוש עכת"ד עי"ש.

ובספר משנת יעקב (יוד סימן פט) כתב קצת טעם לשבח למנהג העולם, עפ"י מה שכתב בברכי יוסף, דיש מנהג דאחר גבינה ממתנים ג' שעות ועפ"י יש מקום לומר דהכונה דיש להמתין אחר חלב חצי משעור ההמתנה לבשר, ע"כ הנהגין כהמחבר דממתנים יש שעות אחרי בשר, ממתנים החצי הינו ג' שעות. ולנוהגים כהרמ"א להמתין רק שעה ממתנים החצי, הינו חצי שעה.

ואם כי אנו מחמירים כהמחבר, מכל מקום העקר לנהג על פי הדין כרמ"א די בחצי שעה. (והנה מר זקני זצוק"ל היה מקפיד ביום שאכל בשר, לא אכל חלב. וביום שאכל חלב, לא אכל בשר.)

והנה ברמ"א כתב, שנוהגין בכל מקום לאכל מאכלי חלב ביום ראשון של שבועות, משמע שביום שני אין מנהג, וכן נהגו הרבה מקומות, שאוכלים מאכל חלב רק ביום הראשון. אבל בכף החיים (אות סז) הביא דגם בחול יש לאכל

מאכלי חלב, לעשות זכר למתן תורה, וכן כתב בדרכי חיים ושלום.

וכך נהגו אבותי ורבותי לאכל מאכלי חלב בשני הימים.

י. הנה מובא ביוסף אמין (אות תתנד) מנהגו לעשות מלייתא מחלב או בשר, ודמות סלם מ-ז' שליבות עליה, זכר ל-ז' רקעים שקרע הקב"ה בשעת מתן תורה, להראות שאין עוד מלבדו והוא מנהג יפה וטוב.

וכתב בחק יעקב בשם הכלבו (סימן נב) נהגו לאכל דבש וחלב, כמו שנאמר "דבש וחלב תחת לשונך". ונהגו בכלל ישראל גם כן לשים בעוגה זעפרן, והטעם לפי שמשמח את הלב.

וגם נהגו הנשים לעשות בשבועות לחם ארוך ולו ארבעה ראשים. ונראה לומר, כי נמצא המנהג לזכר שתי הלחם הקרב בעצרת או אפשר מפני מזל האומים המשמשים בסיון, ע"כ.

ורבנו החיד"א זצוק"ל כתב בספרו לב דוד טעם, משום דהתורה נקראת לחם וכתוב, "ארכה מארץ מדה" ולזה עושים לחם ארוך, רמז לתורה ארכה ורחבה ובו ארבעה ראשים כנגד פרד"ס שיש בתורה.

והנה כתב המהר"ל (הלכות חלה) ביו"ט של שבועות דרך העולם שעושין פלאדין גדול וקורין לו סיני.

מנהג קדום לפנינו בישראל שהיו אוכלין מצה וחמץ ביום הזה, לזכר עולם אחר התחיה שיתעדנו בגוף ונפש וזה באמצעות התורה שקבלנו היום, ובעבור זה הרמז היו חמץ ומצה בשתי הלחם ומנחת נסכים.

יא. הובא בעוללות אפרים (מאמר קמ) נתפשט המנהג שנוהגין לתן ספר תורה חדש לבית הכנסת, דנחשב כאלו הקריבו מנחה חדשה בזמנה. (הובא דבריו בברכי יוסף ובשערי תשובה)

והנה בשו"ת פרי השדה (חב סימן קב) כתב, דאין להתיר להוציא במקום שאין ערוב, יכינו מקום להס"ת בחצר בית הכנסת וביום טוב יביאו אותו לבית הכנסת ובזה יקימו מצות הבאת בכורים.

אבל בשערי רחמים על השערי אפרים (שער ה סק יא) כתב, דלפי מש"כ בספר יד יוסף בשם היראים, דמלאכת מצוה מתוך שהוא הנאת נשמה מתרת, דאך אשר יאכל לכל נפש כתיב, והנשמה בלא הגוף נקראת נפש, ואם כן לפי מה שנוהגין, שקורין בספר תורה החדש והבעל ספר תורה יש לו שמחה, ואם כן היא לצורך הנאת נשמה ובפרט במקום כרמלית, ע"ש.

וכן כתב בשו"ת לבושי מדדכי (מהדורה ג סימן מו) והעיד שכן נהגו להקל אפלו במקום שיש עוד ס"ת בבית הכנסת, ע"כ ודאי מנהג ישראל תורה הוא. וכן כתב בשו"ת חלק לוי (אוה סימן קלג).

אמנם עין בשו"ת בית ישראל (סימן קלג) שכתב שאין להכניס הס"ת אלא בבקר, קדם קריאת התורה, דבזה יש לומר דהוי צרך כיון שיקראו בו, אבל להכניס הספר תורה אחר קריאת התורה אינו נכון. ועין בשו"ת אמרי דוד (סימן קכד אות ג)

יב. יש נהגו שקורין ביום ראשון של חג השבועות סדר התנאים שבין ישראל לאבינו שבשמים, מהרב הקדוש המקבל רבי ישראל נגארה זצוק"ל תלמיד רבנו האר"י הקדוש זצוק"ל, וביום השני סדר הכתבה.

וכתב בלקוטי מאיר בעניני שבועות, דמועיל ליראת שמים ולהצלחה.

יג. צריך האדם להקפיד להתפלל תפלת ערבית של ערב שבועות אחר צאת הפוכבים, כדי להשלים שבע שבתות תמימות של ימי הספירה.

והנה הט"ז בראש סימן תצד כתב, שמאחרין להתחיל ערבית בכניסת שבועות כדי שיהיו ימי הספירה תמימות. וכן כתב החק יעקב (סק א) אולם היעב"ץ בסדורו (עמוד תקסג) כתב דיש אומרים שמאחרין להתפלל עד שחשכה, והוא דקדוק חלוש מאוד מחדש מן האחרונים. והמקדים להתפלל בשעור שמוסיפין מחל על הקדש, הרי זה זריז ונשכר בקיום מצוה וזה זה מתקיים בידו כי בעוד שמתפללים נעשה לילה. וכעין זה כתב השל"ה (דף קעט) דאינו צריך להזהר שיהיה ודאי לילה, אלא לגבי קדוש, אבל מה שמתפללים מבעוד יום אינו כלום.

דהא איתא (ברכות כז) שרבי אושעיה התפלל ערבית של מוצאי שבת בשבת, אף על גב דעדן שבת גמור הוא.

והנה לדינא לבני קהלתנו הקדושה "שובה ישראל" יוחק בספר לזכרון עולם, בזכרנו את אבותינו ורבנותינו זצוק"ל, איך הקפידו ושלחו שליחים לבדק האם ודאי ירד הלילה, ולא ח"ו שיתחיל תפלת ערבית לפני זמנה. ומר זקני זצוק"ל היה מקפיד תמימות תהינה, ולכן יברך מי שמקפיד שתפלת ערבית של ערב חג השבועות תהיה מאחר יותר ובזמנה.

יד. הנה מנהג ישראל מימים ימימה להיות נעורים בליל שבועות, לשב ברבים ולעסק בתורה עד עלות השחר. ואבותינו ורבנותינו נהגו ללמד התקון הנדפס בספר "קריאי מועד".

והנה בזהר הקדוש (אמר צח) מובא, שחסידים הראשונים לא היו ישנים בלילה הזה והיו עוסקים בתורה, ואומרים בואו לנחל מורשה קדושה לנו ולבנינו בשני העולמות.

ומובא בשיר השירים רבה (פרק א סימן נז) שבעת קבלת התורה בא הקב"ה על הר סיני וישראל היו ישנים באותה שעה, והצרך להעירם על ידי קולות וברקים. וכתב המגן אברהם (ריש סימן תצד) דלכן אנו צריכים לתקן מה שאבותינו ישנו ולהיות ערים כל ליל חג שבועות.

ומצינו עוד שאמרו בהקדמת הזהר הקדוש (חא דף ח) דכל החברים שעוסקים בתקון השכינה בזה הלילה ושומרים בה, כלם יהיו רשומים וכתובים בספר הזכרונות והקב"ה מברך אותם בשבעים ברכות ועטרות של העולם העליון.

וכתב הכף החיים (סק יא) דבדאי שראוי להזהר ביותר מלדבר שיחת חלין ודברים בטלים בלילה הזה, שדרכו של יצר הרע להכשילם לדבר בדברי חול ומדבר לדבר יבואו לדבר דברי שחוק וקלות ראש ודברים האסורים.

והנה יסוד מנהג זה נתקן על פי דברי רבי שמעון בר יוחאי בזהר הקדוש (בראשית דף ח) רבי שמעון היה יושב ועוסק בתורה בלילה שבו הכלה מתחברת בבעלה, שלמדנו שכל

החברים שהם בני היכל הפלה, צריכים בלילה שלמחרתו שהפלה נועדת להיות תחת החפה עם בעלה, להיות עמה כל אותו הלילה ולשמוח עמה בתקונה, שהיא מתקנת בהם לעסק בתורה, מתורה לנביאים ומנביאים לכתובים ובמדרשות והמקראות ובסודי החכמה משום שאלו הם התקונים שלה ותכשיטיה.

והיא ועלמותיה באות, ועומדת על ראשיהם ומתקנת בהם ושמה בהם כל אותו הלילה, ולמחרת אינה באה לחפה אלא עמהם ואלו נקראים בני חפה. וכיון שבאה לחפה, הקב"ה שואל עליהם ומברך אותם ומעטור אותם בעטרות של הפלה, אשרי חלקם ע"כ.

והנה בשער הכונות (דף פט) הסתמך ביסוד סדר תקון זה על דברי הזהר הללו, וכך נהגו אבותי ורבותי זצוק"ל אף שהיו בחלי גדול וביסורים נוראים, הקפידו על הלמוד המובא בקריאי מועד.

טו. נהגו שלא ללמד משניות בליל חג השבועות, אך מי שנוהג באפן קבוע ללמד משניות בסעודה, יש מי שהתירו שלא יפסיק המנהג.

והנה ידועים דברי השל"ה הקדוש (מסכת שבועות קפ) מנהג ארץ ישראל לקרא מקרא ומשנה בתקון ליל שבועות. אולם רבנו החיד"א בספרו לב דוד (פרק לא) כתב בשם ספר טור ברקת, שאין נכון ללמד משנה בליל שבועות, וכן נתפשט המנהג בירושלים וחברון.

ובספרו לדוד אמת בקונטרס תורת השלמים (סימן כ"א) כתב, דגם בעיר צפת נהגו כן מעת שנהגו כך בירושלים ובחברון. וכן כתב רבנו הבן איש חי (שא במדבר) דאין ללמד משניות בלילה זה ומי שיש לו מנהג קבוע ללמד י"ח פרקים משנה בכל יום, מתר ללמד הי"ח פרקי משנה ביום טוב זה ביום דוקא ולא בלילה, ואין מניעה ללמד המשנה אלא בליל שבועות בלבד, אבל בשאר לילות של שבתות וימים טובים אין מניעה כלל.

והנה בכף החיים (תצד סק ט) כתב דכן משמע מדברי הזהר הקדוש ורבנו האר"י, שאין צריך ללמד משניות בליל שבועות. והוסיף, דמכל

מקום נראה דמי שנוהג ללמד משניות על השלחן כדי ללמד דברי תורה בתוך הסעודה, אין לבטל מנהג זה כי יש לסמוך על המתירים.

והנה לבני קהלתנו יוחק בספר לזכרון עולם, מנהגינו ומנהג אבותינו ורבותינו בידנו, להתפלל תפלת ערבית ממש בזמן ומיד בלי שום דבור שלא לצורך, לערוך את השלחן של החג, ובשלחן לא לומדים משניות וממחרים בשלחן ומקצרים בשירים ובכל דבר, ומיד מתחילים הלמוד של ליל שבועות ונזהרים ונשמרים מכל דבור שלא לצורך.

טז. ביום חג השבועות לפני תפלת מנחה, נאספים הצבור בבית המדרש וקוראים האזהרות לרבי שלמה אבן גבירול ולרבנו יצחק בן ראובן.

ונהגו שביום הראשון של חג לומדים מצות עשה של רבי יצחק ומצות לא תעשה של רבי שלמה, וביום השני לומדים מצות לא תעשה של רבי יצחק ומצות עשה של רבי שלמה.

יז. וכן נוהגים בשעת המנחה ללמד מגלת רות, ופותחים בפסוק: "ישלם יהוה פעלך ותהי משכרתך שלמה מעם יהוה אלהי ישראל אשר באת לחסות תחת כנפיו" ובפסוק זה מסיימים.

והנה מובא ברבי דוד אבודרהם (סדר מוסף של פסח) דנוהגים העולם לקרות בחג שבועות מגלת רות, מפני שכתוב בו ענין תחלת הקציר ועוד שאבותינו שקבלו את התורה נתגירו וכן רות נתגירה.

וכן מובא ברמ"א (תצ סעיף ט) דנוהגין לומר רות בשבועות. ורבנו החיד"א בברכי יוסף (תצד סק יא) גם כן כתב, דנהגו לקרות מגלת רות בעצרת. והוסיף לתת טעם בזה ממה שאמרו בילקוט שמעוני (רות רמז תקצו) מה ענין רות אצל עצרת, ללמדך שלא נתנה תורה אלא על ידי יסורין ועני. ועוד, דהרי התורה כלה גמילות חסדים וכן במגלת רות יש בה גמילות חסדים.

ועוד הובא בשם ספר שמלה חדשה שמביא את הירושלמי (ביצה פרק ב הלכה ד) דוד המלך נסתלק בעצרת ובודאי נולד בעצרת, ומגלת רות היא היחוס של דוד המלך.

יח. מנהג אבותינו בידנו, דביום שבועות
מסימים את ספר התהלים משום שהוא יום
פטירתו של דוד המלך.

והנה כך מביא רבנו החיד"א זצוק"ל בספרו
מורה באצבע (סימן ח אות רכו) דנכון ללמד
התהלים ביום חג השבועות, כי דוד המלך עליו
השלוש היתה מנוחתו ביום הזה, והיום הקדוש
יומא דהלולא דילה, ויעלו לרצון ביותר אמירת
תהלתו וכן הובא בכף החיים. (תצד סק לד)

יט. נהגו ביום אסרו חג של חג השבועות, לאסף
את כל הגניזה שהצטברה וקוברים אותה ברוב
עם.

והנה הגמרא (מגלה כו) תנו רבנן, תשמישי קדשה
נגזזין. ואלו הן תשמישי קדשה: דלוסקמי
ספרים, תפלין ומזוזות ותיק של ספר תורה
ונרתיק של תפלין ורצועותיהן.

ומרן בשו"ע (קנד סעיף ה) פסק, דספר תורה
שבלה מניחין אותו בכלי חרס וגוזזין אותו
בקבר תלמיד חכם, אפלו אינו אלא שונה
הלכות ולא שמש תלמידי חכמים.

הרי שדין הגניזה יסודתה בהררי קדש.

כ. הנה כתב ביסוד ושרש העבודה (שער ט פד):
כשחל יום טוב במוצאי שבת, ראוי להתנהג
שיאמר לאחר שיקרב שתי גרות ביחד, כדי
שיברך ברכת מאורי האש על אבוקה כדינו, ע"כ.

אמנם יש מחמירין, שאין מקרבין הגרות ביחד
במוצאי שבת שחל ביום טוב.

ובספר ויגד משה (סימן טו אות ט) העתיק כן
מספר שיח אבות (מנהגים אות סז) וזה לשונו:
בכל יום טוב שחל במוצאי שבת, לא היו
מקרבין ב' גרות בשעת ברכת הנר, כדי שלא
יהיה נראה ככבוי בעת הפרדתן זה מזה, עכ"ל.

לפי הנראה כוננתו שמדמה הלכה זו להא דכתיב
במגן אברהם (סימן תקב סקי) בשם הגמ', דהעולם
רגילים להזהר מלקח אוד ממדורה שאחזה בו
האש, והינו אפלו בעצים גסים שאין אגודים
יחד, כדכתיב בשו"ע הרב שם, אכן באמת
אדרבה משם ראיה להתר, דהרי כתב באליה

רבה שם, דעץ שקורין קינה שדולק כמו נר
ממש, אין שום כבוי בהפרדתן זה מזה.

אלא שבפרי מגדים (במבו סקג) משמע קצת
דלא ברר ליה כל כך להתרא בקין האלץ, אך
גם אם נאמר להחמיר בקין האלץ דנר ממש
עדיף יותר מקין האלץ, אמנם מטעם אחר
יש מקום לאסור שלא לקרב שתי גרות ביחד
ביום טוב. דכשמטין שתי הגרות ביחד, נוטף
מהשעוה או מהחלב על הארץ, ואם כן באנו
למחלקת הט"ז והאליה רבה וחמד משה (סימן
תק"ד). דדעת הט"ז (שם סקו) דמורת להטות
נר למטה קצת כדי שיתוף השעוה או החלב,
אף שעל ידי זה נוטף החלב על הארץ. מכל
מקום, כיון דעל ידי הטיה זו מבעיר טפי מתר,
דגרם כבוי ע"י רבוי הבערה מתר, כמו שמתיר
הרמ"א (סעיף ב) להרבות פתילות לנר.

אבל האליה רבה והחמד משה חלקו עליו, דלא
דמי למרבה פתילות לנר שמתיר הרמ"א, דשם
על כל פנים כל השמן נשרף, מה שאין כן גדון
הט"ז שהשעוה או החלב נתך ונוטף על הארץ
ואינו נשרף, יש לאסור.

ואם כן, גם גדון דידן כשמקרבין הגרות ביחד,
נעשה רבוי הבערה אבל נשפך מהשעוה או
החלב לארץ, ולהט"ז מתר אבל להאליה רבה
והחמד משה אסור.

אלא שבשו"ת קנה בשם (חא סימן ל) מצדד להתר
בגדון דידן, אף לדעת האליה רבה וחמד משה
שבגדון הט"ז כוננתו שיטף השעוה על הארץ
כדי שיכבה מהרה, ואף על פי כן מתיר הט"ז
כיון דע"י הטיה זו מבעיר טפי, אבל האליה
רבה וחמד משה אוסרין. אבל בגדון דידן אין
הכונה כלל שיטף השעוה או החלב לארץ, וגם
לא ניחא ליה בזה, אם כן הוי פסיק רישא דלא
ניחא ליה באסור דרבנן דקי"ל.

על כן מנהג העולם שמקרבין שתי הגרות ביחד
במוצאי שבת שחל ביום טוב, כדי לברך ברכת
מאורי האש על האבוקה כדינו, יש להן על
מה לסמוך, בפרט דיסודתו בהררי קדש ביסוד
ושרש. העבודה.